СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 30. Джерзи Сіти, Н. Дж., середа, 6 лютого, 1935. VOL. XLIII. No. 30. Jersey City, N. J., Wednesday, February 6, 1935. THREE CENTS.

УРЯД ЗАЖАДАЄ ВІД КОНГРЕСУ ПРОДОВЖЕННЯ „НАЙРИ"

ВАШИНГТОН. — Президент переглядає тепер нарис законопроєкту про продовження адміністрації відбудови краю та інших „азбучних" організацій.

Як президент перегляне проєкт, він відошле його до сенатора Вагнера, котрий обіцяв внести зараз проєкт як свій внесок.

Як подають з Білого Дому, новий закон, за плянами уряду, має бути трохи відмінний від першого закона. Передовсім уряд має мати більше свобідної руки в установлюванню цін на товари.

Рівночасно з Білого Дому запевняють, що постанова параграфу 7А, котра забезпечує робітникам право репрезентації при переговорах з фабрикантами за умови праці, а котра, як кажуть багато юній, дає це право тільки на папері, має далі лишитися.

НАЙВИЩИЙ СУД ПІДДЕРЖУЄ ПРАВО КОНГРЕСУ КАРАТИ СВІДКІВ.

ВАШИНГТОН. — Найвищий суд Злучених Держав вирішив справу Вилієма П. МекКрекена, асистента-секретаря торговлі для авіяційних справ за президентури Гувера, котрого сенат засудив на арешт за те, що він не хотів принести деяких документів на переслухання перед сенатським комітетом у справі повітряної почти.

Перед судом стояло питання: чи сенат має право карати за непослух супроти себе приватних горожан, не відкликуючися вперед до суду? Найвищий суд заявив, що коли сенат має право кликати свідків на слідство, то він має теж право карати їх за непослух без судового процесу.

МекКрекен має відсидіти в тюрмі 10 днів.

ЗА РЕОРГАНІЗАЦІЮ СУДІВНИЦТВА.

НЮ ЙОРК. — Так звана судейська рада, постійне тіло, створене нюйорською стейтовою леґіслятурою для опрацювання проєктів судової процедури, виступила з проєктами далеко йдучих реформ присяжних лав. На основі цього проєкту обмежується сильно право горожан до звільнення від обовязку служити на лаві присяжних суддів. Таке право признається властиво тільки лікарям, священикам і адвокатам.

Рада пропонує теж, щоб урядовці, котрі беруть на рік від уряду платню 6,000 долярів або більше не мали права адвокатувати.

ҐЕНҐСТЕРИ ВБИЛИ ЮНІЙНОГО УРЯДНИКА.

ШІКАҐО. — В білий день на одній з найлюдніших улиць міста два бандити вбили з рушниць сіканцями Томаса Е. Малоя, бизнесового агента Шікаґовської Юнії Операторів Фільмових Театрів.

Малой з іншим урядовцем тої самої юнії, д-ром Еметом Квином, їхав з дому до канцелярії юнії, коли їх надігнали фордом два бандити. Ґукнули два вистріли й Малой похилився на кермове коло авта. Його товариш натиснув на гальму авта й задержав його. Малой був неживий. Коло десять сіканців попали йому в зад голови.

СКІЛЬКИ ЛЮДЕЙ У КРАЮ?

ВАШИНГТОН. — За обчисленнями бюра перепису населення, число мешканців Злучених Держав збільшилося від 1930 року на 20 мільйонів, отже нині живуть в Америці коло 141 мільйонів 574 тисячі людей.

На тій основі департамент стейту просить конгресу збільшити на 1,127 долярів членську вкладку Злучених держав у Панамериканській Юнії, до котрої кожда держава платить по 1 долярови 20 центів від тисячі осіб свого населення.

ВІДГУК НА ПОЛІЦІЙНУ КАМПАНІЮ ЗА ВІДТИСКИ ПАЛЬЦІВ.

НЮ ЙОРК. — На 7 мільйонів душ населення, що живуть у Великім Ню Йорку, знайшлися всього 130 осіб, котрі дали поліції добровільно відтиски своїх пальців, як цього просила поліція, щоб, мовляв, лекше було розпізнавати жертви нещасних випадків або злочинів.

ТРЕБА 5 ЛІТ НА ВИКІНЧЕННЯ ВЕЛИКОГО ТЕЛЕСКОПУ.

ПАСАДЕНА (Каліфорнія). — Директор астрономічної обсерваторії при Каліфорнійськім Інституті Технології каже, що викінчування 200-цалевого телескопу для цієї обсерваторії забере щонайменше 5 літ, отже він буде викінчений не скорше як у 1940 році.

Каже він, що само відливання такої великої сочки ще не буде таке трудне, як виґладжування поверхні. Вся робота має бути зроблена при помочі незвичайно делікатної машинерії, бо коли́б ужити до цього праці людей, то сама теплота тіла людини поробила би на поверхні поважні помилки.

Цей телескоп буде найдокладнішим людським оком для розсліду небесних просторів. Пляни обсерваторії почато в 1928 році. Має вона станути на горі Паломар у повіті Сан Дієго.

ЧИСТКА УРЯДОВЦІВ ЗА ХАБАРНИЦТВО.

Перед окружним судом у Бережанах відбулася розправа проти начальника стації в Ходорові Витовта Тулі́є та його заступника Лєслава Кацера за хабарництво. Згадані урядовці та інші залізничники в Ходорові і деякі урядовці колишньої станиславівської залізничої дирекції брали від ходорівської цукроварні пачки з цукром, а зате дирекція цукроварні не платила кари за несвоєчасне вивантаження вагонів з буряками. Багато залізничників нагнали, інших покарали дисциплінарною карою. Державний скарб утратив коло 700,000 злотих.

ЗІЗД ОСАДНИКІВ У ЧОРТКОВІ.

В Чорткові відбувся зізд осадників чортківського повіту. Взяли в ньому участь 40 осіб. Посол з ББ Кліх поінформував зібраних про користи, які дає осадникам польське законодавство та про дбайливість теперішнього уряду у відношенні до них. Зізд відбувся в приявi старости Мошинського.

ҐІҐАНТОЗАВР ЗПЕРЕД 100 МІЛІОНІВ ЛІТ.

В берлінському природничому музеї йде тепер інтензивна праця над реконструкцією найбільшого звіря, що колинебудь ходив по землі, т. зв. ґіґантозавра зперед 100 міліонів літ. Одинокий на світі кістяк ґіґантозавра буде відтворений на основі помірів природників, що від 20 літ працюють над устійненням цілого складу кістяка велетня, опираючись на помірах частини кістяка, викопаної в 1909 р. в околиці Тендаґуру в східній Африці. Устійнено, що цей звір жив у крейдяній добі, що довжина його виносила 40 метрів, а висота коло 10 метрів.

ЖИВЦЕМ ПОХОВАНА.

В селі Гроєц біля Освенціма померла 25-літня жінка, Єлисавета Комендера, родом із Заборжа. Смерть її потвердив оглядач небіжчиків із Заборжа і після чотирох днів небіжку поховали на місцевому цвинтарі. Коли гробар закопував гріб, почув нараз жахливий зойк і стукіт у домовині. Почули це теж люди, що залишилися ще біля гробу. Всі повтікали з цвинтаря і щойно за якийсь час повідомили про все священика. Він звелів відкопати домовину. Показалося, що нещасну жінку поховали в летаргічному сні, з якого вона пробудилася в домовині. Мала здерту шкіру і покривавлені руки, якими пробувала ратуватися. Покликаний лікар ствердив, що небіжка вмерла з недостачі повітря.

ПОТОЦЬКОГО РАТУЮТЬ ПЕРЕД БАНКРОТСТВОМ.

Відомий польський магнат гр. Маврикій Потоцький зажадав судового нагляду над його маєтком і відложення платности його довгів до 1936 р. Довги гр. Потоцького перевишають 8 мil. зл. Торговельний виділ варшавського окружного суду признав відложення виплат до 1. липня 1936, іменуючи судовим наглядачем Ст. Білінського, президента поємного суду для рільництва на варшавський повіт.

СКАНДАЛЬНИЙ КРАХ ВЕЛИКОГО БАНКУ В ВАРШАВІ.

Недавно відбулися збори вірителів Польського Промислового Банку. Ствердили, що пасиви цього банку є 19 міліонів зл., а активи ледви щось понад один міліон зл. З того повстав великий недобір. Що сталося з 18 міл. зл., докладно не відомо.

ХОТЯТЬ НАГОРОДИ ЗА ВБИТТЯ ВОВКІВ.

На нарадах юнії манітобських муніципалів у Вінніпегу представники годівельників овець домагалися, щоб уряд Манітоби привернув нагороду за вбивання вовків, які масово винищують вівці. В одного власника вовки знищили половину річного приплоду. Особливо велику шкоду заподіюють вовки в околицях, де є лісові резерви. Там не тільки тяжко допильнувати овець, але також дробу. Відколи уряд перестав платити нагороди за вбитих вовків, відтоді язва вовків щораз то більше дошкулює фармерам. Тому твердили всі, що треба назад привернути виплачування нагород.

КОЛИ КОМУСЬ НАДОЇЛА ПОЛІТИКА.

Колишній редактор тижневика, видаваного в Індії, Беансалі, рішив відтягнутися від політичного життя й посвятитися зовсім роздумуванню, зберігаючи абсолютну мовчанку. Щоби запевнити собі додержання тої постанови, звелів зішити собі губи дротиком, залишаючи тільки малий отвір, яким приймає поживу.

ХОЧЕ ПОСЛАТИ НА ВІЙНУ 40-ЛІТНІХ МУЖЧИН.

Д-р Герберт Левинштайн, президент Інституту Хемічних Інжинірів у Лондоні, Англія, висловив думку, що у найближчу війну треба слати на фронт мужчин понад 40 літ життя, бо молодших шкода на війні вигублювати. Коли вже треба, щоб люди на війні вмирали, то нехай умирають старші а не молодь, а то тимбільше, що старі таксамо добре можуть керувати танками, як і молоді.

ЄМСТА ЖЕРТВА „ПРОКЛЯТТЯ" ТУТАНКГАМЕНА.

Недавно помер у Лондоні, Англія, журналіст Гарольд Гойнес, який був при розкопанні могили єгипетського фараона Тутанкгамена в 1922 р. З усіх 8 осіб, що були при відкриттю фараонського гробу, досі живе один лиш Картер. Всі інші повмерли. Забобонні люди кажуть, що всіх їх до гробу загнало прокляття фараона за нарушення його тлінних останків.

ТРАГІЧНА СПРОБА ВТЕЧІ З ТЮРМИ.

А. Ертала, вязня тюрми в Міміко, біля Торонта, застрілив дозорець, коли Ертала пробував утекти з тюрми разом з трома товаришами-вязнями. Їх приловили дозорці, почалася завзята ручна бійка, в якій тяжко зранено двох дозорців, а Ертала убитий. У тій вязниці знаходиться поважне число Українців.

ЗА УЧАСТЬ У ПОВСТАННЮ.

В Австрії передано судови за участь у недавньому повстанню 7,437 робітників.

ПО НІМЕЦЬКИ ГОВОРЯТЬ НАЙБІЛЬШЕ В В ЕВРОПІ.

Зміж 120 мов, якими послугується населення Европи, тільки пять належать до таких, якими говорять три четвертини загалу мешканців тої частини світа. Це мови: німецька, якою говорять 81 міліонів осіб, російська з 70 міліонами, англійська з 47, італійська з 46 і французька з 40 міл. осіб.

ЗВІРЯТА-ІНВАЛІДИ.

У зоольоґічнім городі у Ляйпціґу стратив недавно африканський птах марабу праву ногу. Як тільки рана марабу загоїлася, прикріплено йому штучну ногу з алюмінія, на який „інвалід" марабу зовсім добре порушується.

Зате біля пристані Сантос (у південній Бразилії) осів недавно на скалах старий кит. Його затранспортували до пристані, де підчас його огляду виявилося, що він був уже давнише важко ранений. А саме кілька ребер кита, з лівої сторони були колись зломані. Одначе це зломання зчасом дуже добре загоїлось. Імовірно має мут ту до діла з нещасливим випадком внаслідок зудару кита з підводною скалою.

ДІТИ В СССР.

Московський фейлетоніст Касіль у низці фейлетонів в „Ізвєстіях" із 24, 28, і 28. грудня м. р. підкреслює яскраву ріжницю, що є між зовнішньою стороною большевицького виховання та дійсністю. Осуджує батьків, що зі страху перед наслідками колективного виховання відокремлюють своїх дітей. Та рівночасно наводить приміри, які виправдують ті побоювання. Ученики крадуть, пристають із підозрілими елементами столиці, беруть участь у грабіжницьких нападах, грають у карти, пють і т. п. На кожному вуглі московських вулиць збираються якісь підозрілі, біля яких вештаються діти, що продають папіроски, горівку на склянки і т. п. Сходові клітки сусідніх домів служать тим підросткам як льокаль ґазардових гор і пияцтва. Місця ті страшенно занечищені.

ВБИЛИ МІНІСТРА, УРОЖЕНЦЯ ВИЛОКУ НА ЗАКАРПАТТЮ.

Видоцький Жидок А. Жірґер, що в світовій війні служив старшиною, після ріжних пригод дістався до Персії, де здобув довіря влади, відзначившись підчас ліквідації повстання одного племени, аж нарешті став міністром Персії. Згодом приборкані племена погодилися з владою, але Жірґерови не могли забути знущання над ними. Знайшовся месник і Жірґера застрілив.

ПЛАТНЯ 200,000 ЗЛОТИХ МІСЯЧНО.

У звязку з реформою варшавської електрівні, яку відібрали французьким капіталістам, виявилося, що її директори брали фантастичні платні. Місячні побори деяких директорів доходили до 150,000, а навіть 200,000 зл. Нова управа електрівні домагається президентського декрету, що утримав би висоту винагород в акційних спілках. Одночасно подешевіла би в місті електрика.

ЗАПОВІДАЮТЬ НОВИЙ ГОЛОД НА ЗЕМЛЯХ ПІД СОВЄТАМИ

ВІДЕНЬ (Австрія). — Міжконфесійний і міжнародний Комітет допомоги голодуючим під Совєтами, на чолі якого стоїть віденський кардинал Інніцер, видав нову відозву в справі допомоги тим голодуючим. В тій відозві кажеться, що навіть прихильники Совєтів стверджують, що треба числитися з тим, що й цього року буде голод у Совєтах. Тесаме стверджують і останні совєтські урядові комунікати.

Комітет допомоги вважає свою акцію чисто гуманітарною. Веде її вже три роки. А Совєти вважають її політичною кампанією, веденою проти Совєтів з боку Ватикану.

КОСЬОР ПРО „УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ".

МОСКВА (Росія). — На зїзді совєтів України комісар Косьор гостро атакував українських націоналістів. Він закидав їм спільний фронт з російською реакцією та з лівою опозицією, а також підготовку інтервенції проти СССР. Казав теж, що українських націоналістів підпирає „капіталістична заграниця".

УКРАЇНСЬКІ ЛІТЕРАТУРНІ НАГОРОДИ.

ЛЬВІВ. — Судді, вибрані радою „Товариства Письменників і Журналістів ім. Івана Франка" для признавання трох літературних нагород за найкращі українські твори, видані 1934 р., на своєму засіданні 18 січня 1935 р. призначили: першу нагороду Уласови Самчукови за „Волинь", другу нагороду Юріеви Косачеви за „Черлень" і „Сонце в Чигирині", третю нагороду Б. І. Антоничеви за „Три перстені". Крім цього виріжнено ще отсі твори: І. Липи „Козаки в Московії", Е. Маланюка: „Земна Мадонна", В. Софронова: „Липнева отрута". Перша нагорода виносить 600 зл., друга 400 зл., третя 300 зл.

ШЕСТА ВСЕУКРАЇНСЬКА ВИСТАВА.

КИЇВ. — Відбулася Шеста Всеукраїнська Мистецька Вистава, в якій взяли участь понад 300 українських мистців з малярства, графіки, різьби і декоративного мистецтва. Виставлено понад 500 полотен великих розмірів, понад 100 ґравюр і коло 50 різьб.

Вистава виказала, що перед українським мистецтвом є величезні можливости, якби тільки була дана йому змога свобідно розвиватись. Вистава не є на ділі виявом дійсної творчости мистців, бо це є грандіозних розмірів показ замовлених праць для ... державних установ і війська. Найбільше є там картин з військового життя, зокрема з громадянської війни на Україні під Совєтами. Спеціяльно на цю виставу законтрактували 34 мистців для війська.

ЙОРДАН У ЛЬВОВІ.

ЛЬВІВ. — Традиційне свято Йордану відбулось у Львові з усією величністю при масовій участи вірних. Чину водосвяття доконав еп. Будка. Співав хор богословів і грали в поході дві дуті орхестри: „Зорі" і „Волі".

На Марійській площі відбулося свято Йордану для вояків греко-кат. обряду. Там були представники військової і цивільної влади, грала військова орхестра і співав хор „русских". Для православних цивільних і військових відбулося свято Йордану в православній церкві при вулиці Францішканській.

ЙОРДАН У СЯНОЦІ.

СЯНІК (Галичина). — Свято Йордану в Сяноці відправив апостольський адміністратор, о. д-р Василь Масцюх. Назустріч адміністраторови вийшов староста. В святі взяли участь околичні старости і військова влада, компанія війська і військова музика. За ними йшли делеґати місцевого „стшельца" з прапором. Вечером відбувся концерт в Народнім Домі. Перед домом виставлено браму, прибрану державним польським, папським і русскимтрикольоровим прапором.

ЩО Є З ЕПИСКОПОМ БУЧКОМ?

ЛЬВІВ. — „Новий Час" запитує, що є з епископом д-ром Бучком? Каже, що громадянство занепокоєне, бо повідомляють з „міродатних жерел", що о. Бучко пішов на відпустку, з якої вже не вернеться на становище епископа-суфраґана львівської греко-католицької митрополії. Це має бути вислідом недавньої візитації о. Гудечка, делеґата Апостольської Столиці.

РОЗКОЛ У ПРАВОСЛАВНІЙ ЦЕРКВІ НА ЗАКАРПАТТЮ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Ужгородський кореспондент часопису „Лідове Новіни" описує зізд православних у Тячеві на Закарпаттю, в якім взяли участь 15 православних священиків і понад 200 представників православних парохій. Зібрані постановили утворити на Закарпаттю православну автокефальну церкву, яка підлягала би безпосередньо царгородському патріярхови. Богослужебною й урядовою мовою цієї церкви має бути українська мова. Покищо нема потвердження цієї вістки з інших жерел.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число в пятниці (з англійською частю):		Friday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$ 2.00	One year	$ 2.00
На пів року	$ 1.25	Six months	$ 1.25
В Джерзи Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МИЛЯНА БАНЬКА ТРІСЛА

Взяло це доволі багато часу, заки американський уряд вилікувався з ілюзії, що йому вдасться щось бизнесово скористати на визнанню Совєтів. Та навіть тепер, коли вже є наглядні докази, що Совєти не є в силі Америці нічого дати, а готові тільки брати, маємо ще велику ґрупу „ліберальствуючих", які проливають сльози, що ось-ось совєтський амбасадор спакує річи та повернеться до Москви і пропадуть — міліярди!

Злучені Держави нічого не зискали на визнанню Совєтів і нічого не зискають, якщо далі схочуть з ними пертрактувати. Тільки поневолі піддержуватимуть тим робом далі морально тих, з якими, якщо їх визнали, треба було говорити іншою мовою. Бо визнання моглоб мати виправдання в тім випадку тільки тоді, колиб Америка, не зискуючи нічого бизнесово, могла вжити свого впливу на те, щоб у Совєтах не продовжувалася політика мордування мілїонів безборонних людей голодом, щоб не розстрілювано людей масово й без суду і т. п. А тут бачимо, що по визнанню Совєтів, американський уряд не був навіть у силі допомогти американським горожанам висилати гроші чи поживу своїй голодуючій рідні під Совєтами. Щож це за визнання і яка з нього для Америки користь?

Тепер заходить ще одно питання: чи можуть Совєти навіть при добрій волі виконувати свої бизнесові зобовязання на ширшу скалю? А про це йде Америці. На те не важко знайти відповідь. Бо пригляньмося тому, що тепер діється в Совєтах. Як відомо, совєтський уряд розреклямував по цілім світі ще місяць перед закінченням старого року, що з новим роком будуть знесені хлібні картки. На перший погляд це являлося великим осягом. Щобільше, навіть ударом у сторону тих, що говорили від років про голод під Совєтами. Цеж виходило, що голоду нема, а навпаки, є — достаток. Та так воно виглядало на перший погляд. А на ділі те знесення хлібних карток являється з одної сторони черговим совєтським блофом, а з другої — звичайним ошуканством. Отсе є хитро продуманий новий спосіб, як обдерти міліони людей, що живуть у нужді, з останнього цента. Хліб являється в Совєтах для міліонів майже одинокою поживою. І ту поживу обтяжено з днем 1-го січня 1935 року в Совєтах новим податком, підносячи ціну чорного хліба на 64% в порівнанню зі старою ціною. А що продукція і продаж хліба є контрольовані державою, то і та вся надвишка йде до державного скарбу. Йде на те, щоб розбудовувати далі армію, тенки, літаки, щоб ними закріпити владу червоних диктаторів. На те саме треба Совєтам і кредитів в Америці. І то кредитів, на які нема ніякої ґарантії, бо нарід обдертий з останнього. Чиж диво, що нічого не виходить з того бизнесу?

НОВІ ПЕРСПЕКТИВИ І НОВІ НЕБЕЗПЕКИ

Ціла наша преса занята спором, який точиться на шпальтах польської преси з приводу українського питання. Не привязуємо великої ваги до цього спору. На нашу думку, єдинна ріжниця між табором ендецьким (опозиційним) і табором санаційним (що є при владі), це ріжниця щодо методи, а не щодо ціли. Ціль тасама: асиміляція частини нашого народу по цей бік Збруча. Ендеки змагають до асиміляції культурно - національної відразу, до асиміляції мовної. Санатори мудріші: вони вважають, що моментальна асиміляція культурна не поведеться, лише викличе розгорячення. Отже спершу треба піти шляхом асиміляції державної: утворивши тип Українця з культури, але державного патріота Річи Посполитої. Коли це станеться, то шлях до культурної, мовної асиміляції отвориться вже сам собою; а хоч не отвориться, то Українці лише з культури, не з політичних домагань не будуть небезпечні...

А практика йде своїм шляхом. От на цей шлях хочу звернути тут увагу. Ніхто в нас не здає собі справи з того, як змінилася сучасна держава в Европі. Сучасна держава може собі позволити значно більше, ніж передвоєнна. І позволяє. От напр. та, в якій опинилася Галичина з Волинню. Над цілим життям нашого народу розточується таку державну кураделю, що скоро всяке зорґанізоване життя, коли не стане неможливим, то дуже утрудненим. В політиці всею парою йдеться до стану, створеного вже на Волині: що Українці матимуть право належати лише до ББ, до польських партій. В економіці береться під контролю держави цілий кооперативний рух, обмежується його розмах територіяльно, звужується його компетенцію, втискається теж у польські економічні орґанізації. Культурно одною рукою дається хліборобський ліцей, другою — запроваджується утраквізацію шкільництва, зменшення середніх шкіл, і головно унеможливлюється виконування ліберальних фахів. На медичний виділ університетів Українцям фактично майже замкнений доступ, до професури приймається рідко і чимраз рідше, а й то переважно до Польщі, не до Галичини. Дальше говорять про проєкт, що тільки той матиме право стати адвокатом, хто передтим прослужив пять чи три роки в суді. А що доступ до суду залежить від влади, то тим способом має вона право обмежити числом українську адвокатуру, або й зовсім її знищити і т. д., і т. п.

Перед українським громадянством встає величезної ваги проблема: не дати себе обезголовити, не допустити до знищення інтеліґенції. Отже з огляду на похід проти наших кооператив треба якнайінтензивніше **розвинути приватний промисл**. З огляду на похід проти ліберальних фахів розвинути **приватну ініціятиву, щоб інтеліґенція могла якось собі давати раду і в інших фахах.** З огляду на похід проти школи якось **пристосуватися так, як за царату пристосовувалася польська інтеліґенція,** коли в Королівстві була лише російська школа: польська інтеліґенція там створила була своє шкільництво, очевидно без відома влади, і т. п.

Перед українською політикою стає ціла низка нових завдань. І не час тепер лише тим займатися, щоб виєднувати нові посади і т. п. Їх не виєднається, ані нових концесій. Натомісць треба **розвинути приватну ініціятиву,** щоб навіть тоді, коли державі вдасться зіпхнути нас до того рівня, на який зіпхнув був колись Конґресівку царат (а до того йде), без власних економічних, політичних і культурних орґанізацій, щоб і тоді вміти давати собі раду: не тратити інтеліґенції і не дати зірвати контакту між нею і ширшими верствами народу.

Очевидно, ще так далеко — слава Богу — не є. Але тенденція вже виразна. І тут багато нам помоглиб радою, статтями, наші американські брати, які навчилися штуки триматись на поверхні проти всіх і вся, і то лише **власними силами, без помочі держави.**

Навчити нас, **як** то робити — ось одно з шляхотних завдань наших „Американців". Бо час наглить і не жде. Стаємо перед новими несподіванками і небезпеками. Приготуватися до них треба заздалегідь.

ПЕРЕЛОМОВІ ДНІ В ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Січень 1918-го року. З півночі наступають на українські землі большевицькі банди. Україна в стані війни з Москвою. Не з царською Москвою! Царат не існує, царат розторощений. Війною на Україну йде нова Москва, червона, та, що досі облудно проповідувала: „Самоопредѣленіе вплоть до отдѣленія!"

На Україну звернена увага цілого світу. В Берестю йдуть мирові переговори з центральними державами і бере в них участь окрема делеґація Української Народньої Републики. 11-го січня вступає в офіціяльні взаємини з Україною Франція. Її представник, ґен. Табуї, на авдієнції в українського уряду між іншим заявляє:

„Вже скоро рік, як я на території України. За цей час мав я нагоду простудіювати історію старої України, з увагою слідкував я за розвитком її національного руху й міг ствердити зусилля, виявлені Українською Републикою в цілях утворення й затвердження моральних і фізичних сил, необхідних для орґанізації держави. За всім цим слідкував я з цікавістю, яка щораз збільшувалась і я щасливий та гордий бачити, що сьогодні цей інтерес є не тільки персональний; бо призначуючи мене представником, уряд Французької Републики, ухвалює мої заходи й уповажнює мене продовжувати офіціяльно ті прекрасні відносини, що вже утворилися між нами".

А водночас представник Анґлії, Піктон Баґе, заявляє:

„Мій уряд доручив мені запевнити вас у його добрих намірах. Він підтримуватиме з усіх сил український уряд у завданнях, які він розпочав щодо створення доброго управління, підтримання порядку й поборювання центральних держав, ворогів демократії й людськости".

Все це, отже накинена війна з большевицькою Москвою, що розпочалася 16-го грудня 1917 р., а дальше факт, що Україна вела переговори в Берестю, де мусіла виступати як самостійна держава, вкінці — визнання Української Держави Францією й Анґлією — спонукали Центральну Раду, революційний парлямент України, зробити черговий крок вперед: проголосити самостійність Української Народньої Републики. І зробила вона це **Четвертим Універсалом дня 22-го січня 1918-го року,** сповіщаючи, що:

„Від нині Українська Народня Република стає самостійною, від нікого незалежною, вільною, суверенною Державою Українського Народу".

Під Київ підходять полчища Муравйова. Розпочинається облога й безпощадне бомбардування столиці України.

Один з очевидців (І. Брахль) у своїх споминах пише:

„Ніч з 25-го на 26-го січня можна назвати ніччю жаху й божевілля. Канонада достигає в ночі свого вершка. Багато людей у цю ніч збожеволіло. Слабі серцем люди не могли видержати. В цю ніч здавалося, що Київ доконечно стертий з лиця землі".

Під свіжим враженням цих подій президент Центральної Ради — професор М. Грушевський в одній зі своїх статтей з цього часу пише:

„Розстріли, зайняття і знищення Києва большевиками були вершком, кульмінаційним пунктом, збірною точкою, в котрій зосередився цей великий, просто необчислимий у своїх наслідках перелом в історії України, вчинений большевицьким находом.

„В цій новій руїні України розстрілювалось не тільки людей, а й ідеї; руйнувались не тільки міста, а й традиції".

В огні й бурі пробуджена Наддніпрянська Україна проголосила свою незалежність. Українська Држава стала фактом доконаним. На захист державности України перед північним наїзником стає цвіт нації.

Минув рік. Знову день 22-го січня. Знову на Софійській Площі в Києві зібралися непроглядні маси народу. Відбувається свято зєдинення, на якому оповіщується зібраному народови ухвалу Української Національної Ради в Станиславові з дня 3-го січня 1919-го року в справі злуки українських земель, що досі належали до Австро-Угорщини, з Наддніпрянською Україною та універсал Директорії.

І знову, як рік передтим, з півночі наступали на українські землі бальшевицькі банди.

А на Галицькій Землі цим разом йшли бої за Львів.

День 22-го січня — це дійсно, як зазначив незабутній проф. Грушевський, „великий, просто необчислимий у своїх наслідках перелом в історії України".

День 22-го січня цей перелом започаткував. І він відбувається по нинішній день під пропором: Україна понад усе!

(„Новий Час").

ПОБОЮЮТЬСЯ ЗА УКРАЇНУ

Московсько - большевицька ґазета „Ізвєстія" з 16-го грудня 1934 р. в цілости присвячена Україні. Цей день вибрала Москва на свято визволення України від Денікіна та його спільника „Петлюри", як пишеться там. Пишуть усі, що мали колинебудь діло на Україні, а сам Сталін, розуміється, на першій сторінці, ще й в образку. Заклав пальці за сурдут по наполеонському, прибрав позу хитруна, а перед ним, виструнчившися, стоїть старий „всеукраїнський" староста Петровський, ласкаво підсміхуючися. Сам Петровський вшкварив статтю, де славославить визвольників України. В ній обірвалося дещо українському визвольному рухови. Денікіна й Петлюру називає спільниками, але це ніщо не шкодить раз писати, що Денікін воював з Петлюрою, а другий раз — Петлюра з Денікіном. На доказ, що диктатура московського пролетаріяту закріпилась на Україні, не знаходить Петровський ніяких кращих доказів, як лише те, що в теперішніх виборах 90—98% виборців сунуть гурмами до виборчих урн, щоб засвідчити свою солідарність з Москвою. Згадав ласкавим словом і недобитків контрреволюції і зараз же вшкварив панеґірик убитому Москалеви Кірову, даючи тимсамим до пізнання, що нібито й Українці мачали пальці в тому ділі. Бо й навіщож мав би згадувати він Кірова, коли говорить про Україну, з якою Кіров не мав нічого до діла? Аж стидно за старого, що так незручно бреше. Те саме й Буденний і всякі інші московські прислужники.

Навіть московська пресова канона, сам Карло Радек забрав слово. Ось короткі уривки з його писанини:

„Не може бути тепер нації без власної індустрії"...

А чи Україна має індустрію, про це ні словом. Що всю українську індустрію підчинено безпесередно Москві, то він навмисно забув.

„Наслідком завоювання України імперіялізмом було би знищення всякої серіозної промисловости, а в першу чергу тяжкої промисловости, бо завойовники поставилиб собі за ціль зробити з України тільки свою базу постачання сирівця. Україна мала би бути лише ринком збуту для чужого промислу".

Чиж не те саме робить нині Москва? Вона в себе розбудовує промисл дійсно, а на Україні лише на папері. Однаково використовує Україну Москва, якби використовували її й інші, тож Україна не хоче ніякого пана в себе, крім себе самої.

„Українське село почало жити зажиточним життям,„...

А чи голод також Радек зараховує до зажиточного життя?

„Совєтська власть вивела Україну не лише до зажиточного життя. Вона вивела український народ як націю на шлях розвитку".

Чомуж тоді все українське нищиться на Україні, а насаджується московське?

Крім хвальби ще є й погрози в бік українського визвольницького руху, який в очах Радека є нічим іншим, як лише імперіялістичним наймитом. Тому він відгрожується всім: „Ворог, котрий не захоче признати глибокого сердечного звязку, що існує між Україною і Союзом, той ворог мусить відчути силу того звязку на своїй власній шкірі".

Не такий вовк страшний, як його малює Радек. Ми силу того звязку занадто добре знаємо, щоб побоюватися погроз писаки Радека.

А у вступній статті тоїж ґазети говориться, що всі заграничні Українці стратили ґрунт під ногами тому, що сила тракторів на Україні виносить уже понад 600 тисяч кінських сил і селянство йде шляхом до заможного життя.

В перше ми віримо, і в друге також, лише, що шлях селянства до того життя є не той, який бачить писака з „Ізвєстій". Зрештою не лише добробут є основою українського визвольницького руху. В цьому грають ролю іще й інші моменти, про які там не згадується, щоб викликати враження, що їх там зовсім нема.

Чи не найбільше дісталося зі всіх героям фашизму, як пишеться, а саме Італії і Німеччині. Виходить, що Україна це не є нічого іншого, як італійсько-німецька видумка. Як видно з того, то основа справи поширюється. Старі Москалі твердили, що Україна є видумкою німецького ґенерального штабу, а тепер нові додають до того ще й Італію. Цікаво, хто на чергу прийде дальше?

Та якби там не було, одно виходить з „Ізвєстій", а саме, що большевики хочуть мира, себто бояться війни. Часом плачуть, щоб їх не чіпати, часом відгрожуються, але в таких мінорних тонах, що про якунебудь самопевність і мови бути не може. Видно, не почувають себе досить на силах на Україні, бо зпоза гордих запевнень братерства України з Москвою виглядає закрита дійсність, що промовляє за все інше, лише не за певність.

В. Будзиновський.

ШЛЯХОЦЬКЕ УХО

(Історичне оповідання).

(12)

— Як то що? Я люблю тебе, ти любиш мене. Ну? Щож з того мусить вийти?

— Кажу тобі, що тато не позволить, бо ти бідний і... не шляхтич.

— Твій тато приказує лиш тут, у своїм дворі. Ми поберемося на Запорожу, куди я тебе вивезу.

— Се не може бути!

— Хіба, що ти не любиш мене? — спитав козак докірливо і відвернувся.

Прискочила до нього, обійняла за шию і цілунком затулила уста.

— Тепер ти направо, я наліво, — ледви шепнула дівчина, так стискав її. — Як задовго будемо тут в куті, то челядь, та й батько буде знати. Розлучив би нас.

— Як мене нажене від себе, то я тебе возьму з собою!

— Може бути ще гірше. Батько міг би мене зараз вивезти звідси.

— Знайду тебе!

— А як знайдеш вже не дівчину, Славу Райфурську, а пані Кучицьку?

— І се правда.

Ярунич поцілував її ще раз і відійшов.

Райфурський вернувся аж другого дня рано. Разом з ним приїхала відвідати Славу молодша сестра Кучицького, Гальшка. Райфурський покликав до себе Ярунича і каже:

— Твоя правда. Вчора вписали в ґроді контракт між Лемпіцьким і Шубинським. Лемпіцький купив оба маєтки ще півтора року тому, та щойно тепер вписав у нашім ґроді і обняв в посідання. Кучицький на свою вірительність мусить поставити хрестик. Пропало... І моє пропало!

Райфурський став ходити туди й назад по світлиці. Довго ходив, не кажучи ні слова. Ярунич не відходив, бо доміркувався, що шляхтич вигадує для нього якусь роботу. Нарешті, то бігаючи по хаті, то хвилями приостаючи, шляхтич сав балакати, троха до Ярунича, троха до самого себе:

— Як би то Шубинському заплатити за такого болючого збитка? Як нічого путнього не вигадаємо оба, себто ні я, ні Кучицький, то люди будуть з нас сміятися. Кучицький каже, що як вість про те, що сталося, піде в світ, то йому довший час годі буде людям на очи показатися.

Ярунича вже кортіло сказати, що Кучицький і без тої пригоди з Шубинським не повинен би пхатися людям до очей, бо він не такий то гарний, щоби любо було призиратися йому. Та коли погадав, що через дівчину мусить бути до якогось часу в згоді з її батьком, прикусив язика.

— Мені байдуже, що на все те скажуть люди, — говорив далі Райфурський. — Мене до скаженини доводить те, що той Шубинський так обдурив мене і тепер сміється в кулак.

Райфурський станув перед Яруничем і вдивився в нього. Коли козак мовчав, бо не знав, до чого іде вся та балачка, шляхтича, шляхтич спитав:

— Ти не вигадав би щось таке, що того лютого ворогамого осмішило би в очах шляхоцької братії?

— Шляхоцька братія з чогонебудь сміється, — відповів козак.

— То мусіло би бути не щонебудь!

— Мені деколи в ночи приходять розумні гадки, як не годен вснути. Може завтра встану з якою доброю гадкою.

Райфурський хвилю думав і розкладав руками, неначе не може рішитись, чи виповісти се, що у нього було на умі. Нарешті промовив, питаючи:

— Ти тільки перехвалювався, кажучи мені, що вмієш обтинати уха. Чи справді обітнеш кождому, кому лиш схочеш?

— Кождому, кому схочу я, ні, бо не маю охоти за таку дурницю як чиєсь ухо, стягати на себе кару. Я сказав, що пообтинаю уха кождому, кому пан прикажуть пообтинати. Чи се перехвалка, прошу приказати мені на пробу. Як хто має одно ухо забагато, то на приказ пана обчімхаю його. Як треба, то й оба його уха принесу панови.

— А твоя рука певна? Несхитнеться так, що разом в ухом відскочить кусень голови? Бо як би так сталося і як би тебе спіймали на горячім, то погано було би з тобою. Ти і одного дня не пережив би.

— Я, прошу пана, не маленьке немовлятко. Хіба вже знаю, що ухо, що голова. Моя шабля поцілить на волос в саму промежину уха і голови, не схитнувшися на волосок ні сюди, ні туди.

(Далі буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Н. К. — Ваші роздумування і сни про рідний край дуже чутливі і можуть принести честь кождому, хто так тепло висловлюється про свою вітчину. Але вірші не мають потрібної форми. Тому ми, на жаль, друкувати їх не можемо.

Лікар: — Чи хочете, пані щоби вашого чоловіка просвітити „Рентґеном"?

Жінка хорого: Ні, пане докторе, я знаю його наскрізь.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

І ЗВІДТИ ВЧАТЬСЯ?

Коли американські Жиди підносять протести проти бойкоту Жидів у Німеччині, у Палестині, як доносить до „Ню Йорк Таймсу" Джозеф Леві, жидівський провідник, Мойше Смілянскі, виступив у Тель Авів на річній конвенції Федерації Палестинських Жидівських Фармером з внеском, щоб жидівські фармери наймали як робітників тільки Жидів.

Мойше Смілянскі в мотивуванню свого внеску сказав, що Араби не мають любови до землі.

Це виглядає немовби Мойше Смілянскі читав націстичну літературу, в котрій Німці тесаме говорять про Жидів.

ЯКЕ ЇХАЛО, ТАКЕ ЗДИБАЛО.

У Ню Йорку відбулися в неділю в Сентрел Опера Гавз збори, скликані „провізоричним комітетом для безпартійної оборони робітників". По промовах бесідників, між котрими були: Роджер Болдвин, предсідник „Юнії Американських Горожанських Вольностей"; Джордж Кавнс, професор Учительської Колеґії; відомий фейлєтоніст Гейвуд Брун і інші, збори ухвалили осудити Герста „як ворога робітників ч. 1."

„Ню Йорк Таймс" дає новинці про ті збори заголовок: „Радикали нападають Герста".

Отже збори назвали Герста ворогом робітників, а „Таймс" назвав бесідників радикалами. Як перші, так і другий думають викликати враження простою визиванкою. Одні думають, що робітники віднесуться з упередженням до людини, коли її назвати ворогом робітників, а ґазета думає, що читач віднесеться з упередженням до бесідників, коли їх назвати радикалами.

І одні й другий виходять із заложення: хочеш убити собаку, скажи, що вона скажена.

ФАШИЗМ ЯК ЗАКИД.

Одним таким імям, що нацьковує маси в Америці, стає в деяких людей фашизм.

Бесідники на зборах у Сентрел Опера Гавз закидували Герстови, що він промощує в Америці дорогу до фашизму. Вилієм Ґрін, предсідник Американської Федерації Праці, в своїй публичній заяві проти автомобільного кодексу каже, що „продовження цього кодексу президентом Рузвелтом без питання опінії робітничих юній скидається на фашизм у найгострішій формі". Католицька Колеґія св. Бонавентури признала медалю за найвизначнішу діяльність світської людини редакторови католицького тижневика „Комонвіл", д-рови Майкелови Вилємови, котрий все виступав проти фашизму й Гітлєра, а тепер каже, що він уважає своєю ціллю боротися проти захоплення центральної влади, як це сталося в Німеччині, Росії й Італії, а котрого американські жидівські ґазети проголосили за найвизначнішого християнина, що ворогує з антисемітизмом.

ПОДВІЙНИЙ ПАТРІОТИЗМ.

Кому здається, що збирати жертви на своїх земляків у рідному краю противиться американському патріотизмови, той може з користю для себе проитати похвальну телеграму президента Рузвелта до Федерації Жиівських Добродійних Орґанізацій з нагоди їх збірки на добродійні цілі.

Природня річ: що президент хвалить у Жидів, того він не міг би осуджувати в інших.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ЧИ ТАК БОРОНЯТЬ РІДНУ МОВУ?

Ми одержали з Ню Йорку, Н. Й., ось-таке письмо:

До Хвальної Редакції „Свободи"

Jersey City, N. J.

Панове:

Що то є чистота рідної мови? У Вас то є мабуть така шмата, котру можна крутити на всі боки як швець шкіру!?

Чи в украіньскій мові не ма слова такого як „танець", „танок" а мусите все уживати аж до обридженя якогось „дансінгу"? І то коби десь раз — а то Ви постійно так робите. Я цікавий як пан Авраменко почуваєсь як таке прочитає?

Таж то варта злінчувати пику такого „Украіньця" з обох сторін.

Дальше еще одно: може Ви Панове чули що у нас гдесь-колись був такий поет що називав ся Олесь?

Та він мабуть не знав добре по украіньски (?) бо писав:

Весною птички щебечуть,
Цьвити зацвили довкола....

Якби він був читав Свободу, то би був так не писав може.... у Вас то все і всюди лише „квіти тай квитут або квитнут!"

Отже ясно: квіти до Шльомка по мясо то мабуть — цьвіти.... а цьвіти що цвитуть — то то суть квіти?

Таж то Панове не годит ся таке робити. Бігме обридження бере все і все таке читати.

Остаю з поважанем

Лев Посацкий

Як бачимо, авторови цього письма не подобалися в „Свободі" слова: дансінґ і квіти.

Відповідаємо:

Слово „дансінґ" поширилося в Европі в ріжних мовах. Вживають його Німці, Поляки, Українці й інші. Коли ми передруковуємо зі старокраєвих часописів якусь новинку, що в ній є слово „дансінґ", то того слова не зміняємо — хочби тому, щоби показати нашим читачам, що те анґлійське слово здобуває собі в них право горожанства. Сама „Свобода" цього слова не вживає. Ми воліли би своє рідне слово, напр. „танцювання", або якесь інше.

Наводимо тут зі Словаря Грінченка слово „квіт" і посвоячені з ним:

Квіт — цвіт, цвітин
Квітень — цвітень
Квітина
Квітиночка
Квітка — цвітка, цвіток
Квітонька — цвітонько
Квіточка — цвіточок
Квітневий
Квітний
Квітник
Квітничок
Квітнути — цвісти, цвістися
Квітнючий
Квіття
Квітувати
Квітущий
Квітчаний
Квітчання
Квітчастий—цвітистий, цвітчастий
Квітчати
Квітчатися
Квітчючий
Цвіткований
Цвітний
Цвітовиння
Цвітовний

До поданих вище 37 слів треба би ще додати отсі (їх теж у нашій літературній мові вживають): квітяр, квітярка, квітярня, цвітар, цвітарка, цвітарня, цвітонька, цвіточка, цвітневий, цвітний, цвітник, цвітничок, цвіття, цвітучий, цвітючий.

З повищого виказу бачимо, що слова „квитут" (треба би: квитуть) і „квитнут" (треба би: книтнуть) у нашій літературній мові нема, отже п. Посацький не міг їх у „Свободі" бачити (і не бачив!).

А такий папірчик, з яким п. Посацький ходить „до Шльомка по мясо", називається в нашій літературній мові: „квит", „квиток".

Чому п. Посацький не любить слова „квіти", ми не знаємо. Адже Шевченко писав: „Думи мої, думи мої, квіти мої, діти". Марко Вовчок: „Діточки мої, квіти мої! повяли ви у зеленочку". Так пишуть усі наддніпрянські письменники (щоб відріжнити від московського „цвіт") і деякі наддністрянські. Можна це слово почути часто і між галицькими селянами.

Наш поет О. Олесь, що на нього покликується п. Посацький нам на науку, **ніколи** не вживав слова „цвіти"! Ось кілька прикладів: У вірші „Конвалія" знаходимо слова: квітоньки; квітко! У поезії „Хвиля": гнуться явори і квіти; пишні квіти; любі квіти; квіти миються росою; гей ви, квіти, любіть трави; вянуть квіти. „Сонце на обрії": зносьте квітки. „З кримських образків": квітки цілуються з квітками.

Коли п. Посацький упевняє, що Олесь написав вірш „Весною птички щебечуть", то така певність йому мабуть приснилася... Такий вірш (під заголовком „На могилі мого брата") написав Осип Федькович. Цей вірш має 4 строфки. Першу з них наводимо тут дослівно за оригіналом, так, як написав сам поет:

Весною пташки щебечут,
Квіти зацвели докола;
Піду на цвинтар, полечу
До мого брата сокола.

Як бачимо, Федькович написав „пташки", а не „птички"; „квіти", а не „цьвіти"; „зацвели", а не „зацвили"; „щебечут" (такий тоді був наш правопис), а не „щебечуть"; „докола", а не „довкола".

А тепер приглянься ще, як п. Посацький, автор наведеного задиркуватого листа, пише по українськи, бажаючи вчити тої мови інших людей. Щоб заощадити місце, наводимо з лівого боку помилки автора, а з правого — поправки тих помилок.

Хвальноі — Хвальної
Редакціи — редакції (дві помилки в однім слові)
всі — всі
украіньскій — українській (дві помилки)
не ма — нема
обридженя — обридження
цікавий — цікавий
почуваєсь — почувається
злінчувати — злінчувати (а хто коли чув: „злінчувати пику"?)
Украіньця — Українця (дві помилки)
еще — ще, іще
гдесь — десь
називав ся — називався
украіньски — українськи (дві помилки)
цьвіти — цвіти
Свободу — „Свободу"
квитут — квитуть
квитнут — квитнуть
суть — є
годит ся — годиться (дві помилки)
остаю — остаюся
поважанєм — поважанням

Посацкий — Посацький (пишемо: Корецький, Кульчицький, Хмельницький).

А це, що п. Посацький не знає інтерпункції, поминаємо.

З почерку письма п. Посацького видно, що він має якусь вищу школу; щож, коли він на свою „вченість" надмірно зарозумілий, а тому мабуть, хоч каже, що дбає за чистоту рідної мови, не хоче її вчитись. Навіть без помилки не вміє написати свого назвища!

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Дня 29 січня помер **Петро Онисик**, член 98 відділу У. Н. Союза. Мав 62 роки. Вступив до Союза в 1908 році. Походив зі села Старява, повіт Перемишль, Галичина. Був наскрізь ідейною людиною, відданою народній справі цілим серцем. Спомагав рідний край матеріяльно і завжди більш його поневоленим.

Земля Йому пером!

Н. Максимчук.

По короткій недузі помер **Антін Мілер**, член бр. св. Василия Великого, відділ 364 у Клівленд, Огайо.

Покійний походив з села Гадинківці, повіт Копичинці, Галичина. Вступив до У. Н. Союза в 1928 році. Тому, що був примірним і тихим членом, братство вшанувало Його смерть тим, що, не зважаючи на студінь, майже всі члени взяли участь у поході з дому жалоби аж до церкви св. Петра і Павла.

На цвинтари над гробом мав промову предсідник Андрій Барбер, і тут всі ми, хоч тряслися від зимна, вислухали промову та віддали Покійному останню прислугу, як належало.

Покійний лишив удову Магдалину і дві дочки, Анну й Ольгу.

Земля Йому пером!

Іван Сподар, секр.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. ім. Мих. Грушевського, від. 219, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 9. лютого, в годині 8-мій ввечір, в укр. прав. церкві, 179 Корт вул. Просимо всіх членів явитися на ті збори, бо є важні справи. Є ухвала, що кождий член має платити свої місячні вкладки на зборах. Члени, котрі не будуть платити на зборах, будуть суспендовані. Хто з членів не може прийти на збори, має переслати свою вкладку перед зборами до секретаря. Члени, котрі ще не змінили старих грамот, можуть змінити ще цього місяця. — М. Боднар, предс.; В. Ткач, кас.; А. Мудровський, секр., 505 So. 20th St., Newark, N. J.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 352, подає до відома своїм членам, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 10. лютого, в годині 2-гій пополудні, в церковній галі. Взивається всіх членів бути на тім мітінґу, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів взивається прийти і вирівнати свої вкладки. — Григорій Бандровський, предс.; Михайло Гаврилюк, кас.; Т. Левчишин, секр.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ТЮРМА „СВЯТИЙ ХРЕСТ".

На границі між бувшими губерніями Кельце й Радом тягнеться пасмо гір, зване „Лиса ґура". Найвищий верх, кількасот метрів високий, називається „Сьвенти Кржиж". Там є побудована тюрма тоїж назви.

Тюрма та не має получення з залізницями, ні з дорогами. Ведуть до неї стежки. Тільки є одна сполука з битим шляхом на Кельце, бо цим шляхом Москалі привозили сюди засуджених злодіїв і розбишак.

Гори ці й тюрму видно в погідний день з віддалі більше як сорок кільометрів.

Сама тюрма це ряд будинків, одно або кількаповерхових, обведених муром три до чотири метри високим, а три до чотири стопи широким. Попід мури є великі каменюки, якими вкрита майже ціла гора, так, що й у днину дуже трудно перейти, бо треба дуже уважати, щоб не поломити ніг.

Ціла гора покрита в більшости дубовим лісом. Тюрма на самім вершку виглядає здалека як який заклятий замок з казки. Вікна вузенькі, шість-кватирові. Сильні й ґрубі залізні крати, вмуровані глибоко в стіни.

Попід тюрмою є повно ріжних ливниць і закамарків. Тюрма зблизька робить пригноблююче враження, заносить стухлістю і якимсь дивним сопухом, ніби з якої трупарні.

Росія побудувала цю тюрму для найгірших бандитів і розбишак, а політичних вязнів вивозила в Сибір на засланнія.

На початку війни Росія цілком не дбала за стоїх злочинців, бо мала більше страху перед політичними людьми, ніж перед злочинцями. Тому оставила тюрму, заповнену бандитами.

При другім наступі на початку вибуху світової війни австрійська армія зайшла була аж під самий „Сьвенти Кржиж", одначе під напором Москалів мусіла завертатись. Зате при наступі в літі 1915 р. австрійська артилєрія розбила була трохи тюрму, бо під горами скривалася була російська артилєрія. З того скористали злочинці й повтікали з тюрми, а остались на місці ключники й обслуга, яка потім була в спілці з бандитами, котрі опісля добре дались в знаки австрійським жандармам і війську.

Від літа 1915 р. аж до розпаду Австрії тюрма та була порожна. Аж настала Польща, друга „тюрма народів", і тоді знову тюрма заповнилась, але вже не бандитами, як за Росії, а політичними вязнями, і то головно Українцями. Отсю згадку додаю до того, що було згадано недавно в „Свободі" про політичних вязнів і тюрми.

Василь Кацюбій.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

БРУКЛИН, Н. Й.

На інвалідів і боротьбу.

В неділю, дня 16 грудня 1934, відбулося заходом Центрального Комітету Листопадове Свято, на якім жертвували отсі:

Союз Українок $5; по $2: І. А. Балко, І. Копитко; по $1: І. Малик, Гр. Воліччинський, Л. Кісь, Ю. Павчак, о. А. Лотович, М. Заверуха, пані Л. Лотович, адвокат І. Роборецький, Т. Стегніцький, пані Т. Мудрик, І. Цюпа, П. Малицький, пані К. Баран, М. Кіт, Й. Возняковський, А. Отенбрайт, пані Т. Дацко, пані С. Бардак, М. Баглай, Ю. Гудима, Т. Будяк, М. Лебідь, Е. Білецький. Разом $32, а дрібними $17.89.

По відтягненню розходів у сумі $17.97 вислано до Обєднання $31.92, а то $15 на інвалідів і $16.92 на визвольну боротьбу.

Крім того українське запомогове тов. ім. Богдана Хмельницького під покровом Пресв. Тройці, від. 158 У. Н. Союза, жертвувало на річних зборах на визвольну боротьбу $25. Громадянин Іван Возьний доложив $5. Вислано до краю через Обєднання $30.

Юліян Павчак.

Адреса Обєднання:
OBYEDNANYE,
P. O. Box 122, Hudson Terminal,
New York, N. Y.

Ільф і Петров.

НЕРВОВІ ЛЮДИ

Лікар: Черговий, прошу!

Хорий (впадає до кабінету та сідає на найближчому фотелі): Ні, то страшне, не видержу того!

Лікар: Алеж прошу вас, прошу вспокоїтися!

Хорий: Легко вам говорити! Та простіть, я вже зовсім виснажений.

Лікар: Спокійно! Спокійно! Позвольте, гляну на ваш пульс!

Хорий (зіритований): Пульс... пульс...

Лікар: Алеж, прошу не хвилюватися!... сімнацять, вісімнацять... Який маєте сон?

Хорий: Ви ще питаєтеся! Від двох тижнів не можу спати... Слово чести!

Лікар: А апетит?

Хорий: Дивитися не можу на страви! Апетит... ха, ха, ха!

Лікар: Успокійтеся, прошу, понюхайте отвір цієї пляшечки. Певно полекшає вам.

Хорий (плаче нишком).

Лікар: Так, так, нерви. Прошу випити це. Так... Краще вам, правда? Та ви мусітимете перейти поважну курацію. Нездужаєте на тяжку невrастенію. Отже передовсім: зовсім не хвилюватися. А коли будете почуватися недобре — зажиєте каплі. Зараз запишу лікарство. Крім того мусите що дня купатися в 27 до 28-ступневій воді. Маєте ванну?

Хорий: Ні, не маю.

Лікар: То зле...

Хорий: Так (схвильований). Знаєте: я мав уже дістати хату, я член кооперативи „Інжинір". І хату признaчили для мене.

Лікар: Спокійно, спокійно!...

Хорий: Кілька разів уже ревізійна комісія затверджувала ухвалу...

Лікар: Алеж прошу вас, не хвилюйтеся!

Хорий: Вкінці дістав я переказ на дві кімнати, лазничку, ґаз, словом: рай... а потім...

Лікар: Так не може бути... прошу понюхати...

Хорий: ...минулого тижня привожу на двох вантажних автах мої річи. Ну, щож ви думаєте, що сталося? В моїй хаті був уже хто інший. А хто... Предсідник ревізійної комісії, той сам, що затвердив ухвалу кооперативи та дав мені хату.

Лікар: Так, так, перехитрили вас...

Хорий: Два роки зводили мене, підло й безсоромно.

Лікар: Такі драби! Алеж бо ви мали документ на цю хату...

Хорий: Документ потім уневажнили. Для таких людей це дрібничка!

Лікар: Дивіть, у нас також таке діється. (Проходжується схвильований по кімнаті). Я зареєстрований у психіятрів у Москві. Могутній союз. Не думайте, що там краще. Навіть гірше.

Хорий: Докторе! Ви це напевно розповідаєте, щоби мене вспокоїти.

Лікар (хвилюється): А знаєте, як поступили зі мною?.

Хорий: Певно також підло?!

Лікар: Підло? Це слово занадто лаґідне... Не знаходжу попросту слів!...

Хорий: Алеж, пане докторе! Не хвилюйтеся!

Лікар: Легко вам говорити! Зрозумійте: я зареєстрований у психіятрів у Москві вже від шістьох літ. Працюю там багато. Роздираюся попросту, щоби подолати працю. Просто спати не можу...

Хорий: Спокійно... спокійно...

Лікар: Тисячу разів обіцювали мені хату. Я — як ніхто дниший—маю право на хату! Стільки праці!

Хорий: Докторе, що з вами? Виглядаєте як не свій. Прошу випийте склянку води.

Лікар (скреготе зубами): Привожу мої річи...

Хорий: Докторе! Докторе! Так годі! Мусите вспокоїтися. Прошу, понюхайте пляшечку...

Лікар: ...а хату вже заняв шурин нашого президента!

Хорий: Пане докторе! (у розпуці): Щож мені тепер почати з вами? Покажіть ваш пульс. (Виймає годинник із лікаревої камізольки): Двацять девять, трицять, трицять один... здається мені, що пульс занадто слабий... А як спите?

Лікар: До чорта з таким спанням. Через цю проклятý хату вже місяць не можу спати!...

Хорий: Так, так, це нерви, а як з апетитом?

Лікар: Ха, ха, ха... апетит... (сміється гістерично).

Хорий: Отже такі то часи... Ви вже пятий лікар до якого я прийшов і в якого просив поради... А поправді — то трагедія з цими лікарями! (Здвигає плечима та відчиняє двері ждальні. Каже голосно): Хто черговий? Нині вже нікого не приймаю. Всі можете вертатися до дому...

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ГЕМТРЕМК, МІШ. Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. лютого, в годині 1-шій пополудні, в гали Укр. Хати, 2240 Ґрейлінґ ул. Проситься всіх членів прибути на означений час, бо є важні справи до порішення. Рівнож повідомляється, що до уряду на 1935 рік зістали вибрані слідуючі: Андрій Патра, предс.; Вол. Туркевич, заст.; Ів. Курчак, фін. секр.; Мик. Касій, заст.; Дм. Васько, рек. секр.; М. Шаран, заст.; Он. Курочка, кас.; Д. Войтишин, заст.; М. Чубка, С. Зола, Павло Войтович, контрольори; Ю. Крук, С. Готра, Магд. Войтович, опікуни хорих; С. Шумняк і Петро Стефанюк, прапорщики. — Д. Васько, рек. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. ім. Івана Франка, від. 146, подає до відома, що збори відбудуться в неділю, 10. лютого, в годині 1-шій пополудні, в льокали української школи, 12172 Джоз. Кемп. при Карпентер (нова адреса). Проситься всіх членів прибути на ці збори, бо маємо багато важних справ, котрі мусять бути полагоджені, як пр. справа тов. забави на 17. лютого. Справу треба повести так, щоб випала якнайліпше, бо половина доходу зі забави призначена на Рідну Школу. — М. Головчак, предс.; Т. Солодкий, кас.; Стефан Хомяк і П. Андрушків, секретарі.

КЛІВЛЕНД, О. Подається до відома членам і членицям Тов. Сокіл, від. 336, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. лютого, в годині 1-ій пополудні, в гали У. Н. Дому. Обовязком є кождого члена явитись на збори. Довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглости. Довгуючі більше як два місяці будуть суспендовані. На річних зборах вибрано слідуючий уряд: Гр. Кісіль, голова; Мих. Матіішин, заст.; Григорій Степанек, фін. секр.; Коваль, заст.; Дмитро Загута, рек. секр.; Кальмук, заст.; Михайло Савчак, скарбник; Іван Сидорович, заст.; Тома Федорчак, Михайло Лещишин і Михайло Федорчак, контрольна комісія; Йосиф Клипка, Василь Кревнюх, Стефан Пелих і Іван Паплик, надз. хорих; Іван Сидорович і Андрій Іваночко, прапорщики; Омелян Будованець, Максим Куць, Тимко Кальмук і Дмитро Замойський, листоноші; Григорій Степаник і Григорій Кальницький, делегати до У. З. О. — Гр. Степаник, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. Вас. Великого, від. 364, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10 лютого, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Обовязком є кожного члена бути приявним на зборах. Довгуючі члени повинні вирівнати свій довг, як також за діти, в противнім разі будуть суспендовані. Кождий член повинен принести по 50 ц. похоронного обовязку. Будемо приймати нових членів до Бр. У. Н. Союза без оплати вступного. — Андрій Барбер, предс.; Василь Савка, кас.; Іван Сподар, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Зап. Січ, від 367, повідомляє, що мітінг відбудеться в неділю, 10. лютого, в годині 2-гій пополудні, в гали парохіяльній, 303 Гудсон ул. Будуть важні справи до полагодження, тож кождий член має явитися на тім мітінгу. — Микитинський, предс.; Антонів, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Сестр. Рожд. Пр. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх членниць, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 10. лютого, в годині 3-тій пополудні, в галі де звичайно. Просимо всіх членниць явитись на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючі мають вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. Уряд на 1935 рік є: Олена Скробач, предс.; Анна Стрілець, заст.; Марія Ходак, секр.; Софія Гунька, заст.; Анастасія Грицак, кас.; Христина Білецька, заст.; Анна Палків і Катерина Олексин, контрольорки; Анна Воляк, Настя Восьціховська, Софія Булавинець і Марія Білей, надз. хорих; Анна Скробач, стар.; Анна Максимців і Анна Мацьковська, до світла в церкві; Анастасія Пастерник, господиня гали. — Марія Ходак, 189 Independence St.

ГУДСОН, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 273, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 10-го лютого, зараз по Сл. Божій, в гали парафіяльній. Просимо, щоб кождий член був присутний на мітінгу. Члени, котрі перейшли зі старого на новий рід обезпечення, мусять явитись, бо з ними буде важна справа до обговорення. Котрий з тих членів не явиться на мітінг, заплатить 2 доляри. Довгуючі члени будуть суспендовані, коли не вирівнають своїх залеглостей. — С. Козуб, предс.; І. Рейтаровський, кас.; Т. Долинський, секр.

САВТПОРТ, КОНН. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 84, подає до відома всім членам і членицям, що з важних причин місячний мітінг відложено з 10. на 15. лютого, в пятницю, точно в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, при Кінгс Гайвей Вест. Проситься всіх членів прибути на час, бо будуть роздані грамоти для всіх членів і члениць, котрі перейшли на нові роди, а для нових членів платничі книжочки, відзнаки і грамоти. Буде також справа балю, котрий має відбутися 2. березня. — Петро Дудко, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Зоря, від. 69, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 9. лютого, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 217-219 Іст 6-та ул. Проситься всіх членів прибути на час і вирівнати свої залеглости. Члени, котрі не вирівнають своїх залеглостей на цих зборах, будуть суспендовані. — Е. Парницький, фін. секр.

ЛІНДЕН, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 306, подає до відома, що звичайні збори відбудуться в суботу, 9. лютого, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі при Розел і Генрі ул. Обовязком є кождого члена явитись на ті збори, неприявний член буде караний після статута. Довгуючих членів напоминається, щоби по змозі сплачували свій довг. Надзирателі хорих мають явитись на збори і зложити свій звіт. Котрий з надзирателів був би занятий і не міг прийти на збори, нехай пришле свій звіт на збори, чи мається виплатити хорим запомогу чи ні. — Теодор Федуняк, предс.; Ст. Окрепкий, кас.; В. Моссора, секр.

АВОКА, ПА. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 326, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. лютого, точно в годині 1:30 пополудні, на гали Турка. Проситься всіх членів прийти, бо є важні справи до полагодження. Повідомляється довгуючих членів, що коли не заплатять в місяци лютім, то стратять всяке право до братської запомоги і будуть виключені з членів братства після ухвали в січні. — Йосиф Лясковський, предс.; Мих. Гошковський, кас.; Микола Колодій, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Мир, від. 324, повідомляє, що місячні збори відбудуться 9. лютого, в годині 7:30 ввечір, в домі Укр. Громади на 23-тій і Бравн ул. Щоби оминути непорозуміння, то повідомляється, що з довгуючими членами поступиться стисло після статута. — Дм. Люба, предс.; П. Максимович, кас.; Мих. Туркот, секр. 851 N. 24th St.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Отсим подається до загального відома членам Бр. св. Василія, від. 339, що мітінг відбудеться в неділю, 10. лютого, в годині 2-гій пополудні, в домі Укр. Громади, 3322 Н. Лавренс ул. Тому, що є важні справи до полагодження, присутність кождого члена конечна. Проситься всіх прибути на означений час. Пригадується довгуючим, щоб вирівнали свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані, а суспендовані, коли не вирівнають своїх залеглостей, будуть виключені. — І. Сорока, предс.; М. Барна, кас.; Ол. Будай, секр.

МАНВІЛ, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінг відбудеться 10. лютого, в годині 2-гій, в Набожинського. Взивається довгуючих членів сплачувати свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. Уряд на 1935 рік є: Ілько Шигера, предс.; Іван Притула, заст.; Микола Лісний, фін. секр.; Марія Банович, рек. секр.; Дмитро Федина, кас.; Михайло Семенюк, заст.; Леон Мартинчук і Лука Набожинський, контрольори; Петро Стрілець і Василь Збрих, надз. хорих; Юрій Шклода, хоружий; Юрко Еник, дверник. — Н. Лісний, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Відділ 280 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. лютого, в годині 2-гій пополудні, в Укр. Гор. Клюбі, 414 — 7-ма ул. Проситься всіх членів прибути на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени щоб старались вирівнати свої залеглости. — Р. Рубльовський, секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. Тов. Згода, від. 294, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 9. лютого, точно в годині 8-мій ввечір, в гали церковній при Ґренд ул. Проситься явитись на час, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих проситься вирівнати свої залеглости. Заявляється згори, що хто не прийде на збори, той заплатить кару після ухвали. Це є розпорядок предсідника. — Гузар.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. Тов. Укр. Січ, від. 182, повідомляє, що звичайний мітінг відбудеться в неділю, 10. лютого, в годині 2-гій пополудні, в гали парафіяльній, 45-47 Гови Еве., Пасайк, Н. Дж. Є тов. справи до полагодження, тому проситься усіх членів прибути на збори. — Іван Живицький, предс.; Гр. Яськів, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. Єдність, від. 163, відбудуться в неділю, 10. лютого, в годині 1-ій пополудні під ч. 847 Н. Френклин вул. Взивається всіх членів прийти на час, довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — С. Гвіздь, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Дмитра Вітовського, від. 375, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів і члениць, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. лютого, точно в годині 12:30 пополудні в У. Н. Домі, 847 Н. Френклин вул. Проситься всіх членів явитись на час, бо є важні справи до полагодження. — Я. Лежнюк, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. У. Н. Союза, від. 292, подає до відома усім своїм членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. лютого, в годині 12:30 вполудне, в гали парафіяльній при Кліперт ул. Проситься усіх членів прийти на час. Довгуючі члени нехай стараються вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі за них не будеться висилати вкладок. Ті члени, котрі мають діти в молод. департаменті, що вже дійшли 18 літ життя, зволять перепесати їх до повнолітних членів, а котрих членів діти ще не є записані до У. Н. Союза, зволять вписати їх на цих зборах. — Іван Форись, предс.; Ілія Андрусевич, кас.; Петро Кізел, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сош. св. Духа, від. 237, повідомляє своїх членів, що звичайний місячний мітінг відбудеться в неділю, 10. лютого, в годині 1-шій пополудні, в У. Н. Домі. Тому, що на деннім порядку є дуже важні справи до полагодження, то обовязком є кождого члена конечно явитися. Довгуючі і суспендовані члени, коли хочуть бути надалі забезпечені в У. Н. Союзі, то нехай стараються сплачувати свої залеглости. Проситься тих членів, що взяли у свого секретаря ювилейні тікети без грошей, старатися на тім мітінгу заплатити або звернути тікети, бо ювилейний комітет через вас не може здати справоздання. — Ілько Вовк, предс.; Григорій Забитко, кас.; Григорій Стеців, секр.

ВЕСТБУРИ, Л. АЙ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 267, повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в суботу, 9. лютого, в годині 8-мій ввечір, в місци де звичайно. Напоминається довгуючих членів і тих, котрі легковажать товариські ухвали, щоб явились на мітінг і вирівнали свій довг, бо коли член довгує два місяці і не явиться на третій та не вискаже причини неплачення присутним членам, буде суспендований. — Дмитро Кишенюк, предс.; Теодор Агрест, секр. P. O. Box 410, Westbury, L. I., N. Y.

АЙРОНДЕКВІТ, Н. Й. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 289, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 10. лютого, в годині 2-гій пополудні, в укр. гали на Норт Гудман. Проситься всіх членів прибути на ті збори на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. — Н. Головка, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 369, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінг відбудеться 12. лютого, в годині 6:30 ввечір, в гали церковній. Проситься вже раз прийти на цей мітінг, бо є багато справ до вирішення. Не робіть все так, як панови, а робіть як для себе. Проситься довгуючих членів заплатити свої довги, щоб не бути суспендованими. Мешкаючі близько фармери мають прийти на ті збори. — І. Березяк, предс.; М. Польський, кас.; М. Куба, секр.

ГЕРКІМЕР, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 192, дає до відома, що місячний мітінг відбудеться 10. лютого, в годині 2-гій пополудні, в У. Н. Домі, 231 Кінг ул. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів явитись на означений час, бо є важні справи до полагодження. Напоминається довгуючих членів вирівнати свої залеглости. Кождий член повинен старатися заплатити на час, бо інакше буде суспендований. — Н. Сичик, предс.; Н. Гудзій, кас.; М. Сторожинський, секр.

Д-р Г. Г. Скеґар,
Шікаґо, Ілл.

ПРО ПРОСТУДУ

Катар (простуда, нежит, пчихавка) є знаний цілому людству з винятком тих людей, що жиють у полосах північного й полудневого бігуна.

Катару можна набратися від іншої закатареної особи, або можна дістати його через простуду. Спричиняють його так звані мікроорґанізми „катараліс", яких ми маємо повно у роті й носі. Наш орґанізм ставить велику відпорність тим бакцилям, а коли вона обнижиться, чіпається нас катар.

Жінки скорше занепадають на ту хворобу ніж чоловіки, але й скорше її поборюють. Співаки і театральні актори не так легко заражуються, бо вони знають, як стерегти і вправляти свої легені і голосниці.

Ескімоси не мають катару. Та як приїдуть до нех білі люде з крамом, тоді й вони хорують на ту недугу. Отець Бернард Гобард жив цілі роки на Алясці і ніколи не мав катару. Але як тільки приїхав до Ню Йорку, то дістав його вже першого дня.

Медичне Бюро обчислило, що простуда коштує Америку річно 450 міліонів долярів. Найскорше простуджуються діти до 4 року життя, а найменше чіпається катар осіб, що мають поверх 55 років.

При пчиханню розсіваємо катарального бацкиля в повітрю, й тому заражуємо інші особи. Колиб люди носили підчас катару маски, то булоб менше заражень. Підчас катару треба дуже вважати, бо це може перейти в іншу, більш серіозну недугу, з якої тяжко вилікуватися.

Д-р Гаролд Феловс каже, що рак є менщою загадкою у медицині ніж катар. Перші початки простуди можна пізнати: 1) по перестуді грудей відчуваємо дрож по цілім тілі, 2) по тім, що ніс і горло є сухі, а голос зміняється; 3) що ніс починає текти; 4) що тратимо гострий слух, голова починає боліти і підноситься температура; 5) що є кашель, хрипка і флеґма при кашлянню.

Д-р Ернест Гепінс з Вічіта, Кензас, каже, що катар може спричинити один із багатьох бакцилів, які ми маємо в носі й горлі, або їх трійла. Зараження сінуса повстає із цього самого бакциля.

Що робити, коли ми простудимося? На це д-р Корнеліюс Коклей з Ню Йорку дає такі поради: 1) кластися до ліжка; 2) держати теплоту; 3) взяти на прочищення; 4) пити алькогольні напитки і „байркабонет сода"; 5) взяти Довера порошок, або лімоняду з горівкою, щоби випотитися; 6) брати горячу купіль для ніг; 7) взяти таблєтку хініни або аспірини; 8) полокати горло теплою солоною водою; 9) при кашлю треба взяти „терпін гайдрайт з кодеїною" (лише за приписом лікаря); 10) взяти „ультра вайолет" огрівання; 11) полокати ніс „ефедріною" (лише на вказівку лікаря); 12) їсти овочі і городину та пити горячий чай, чи лімоняду.

Д-р Нобман Таб пояснює, що перестуда повстає із предиспозицій, змішаних з тріллями бактерій. А предиспозиції вичисляє такі: 1) обнижена відпорність тіла; 2) брак відпочинку; 3) тяжка робота; 4) переїдження; 5) нагле остудження; 6) нагла зміна температури; 7) певні ґази; 8) дуже сухе повітря в хаті; 9) мокрість під ногами; невідповідне убрання; 11) мікдалки й аденоїди у носі; 12) замало руху, і 13) забагато алькоголю.

Катару люди більше набираються від тих, що вже мають катар, ніж від простуди. Тому д-р Коклей радить, щоби в грудні й січні — коли епідемія простуд найбільша — й у квітні й вересні, коли є менше простуд, люди заховувалися в такий спосіб: 1) носили маску; 2) не цілували того, що має простуду; 3) не перебували із закатареним у тійсамій кімнаті; 4) уважали на убрання, щоби не було затепле, або зазимне; 5) пили багато лімоняди і теплого чаю.

Д-р Л. Мішел додає, що ми простуджуємося найскорше тоді, коли є перемучені працею або подорожю. Підчас простуди треба тримати шкіру в чистім стані. До лазень небезпечно йти. Вікна у кімнаті підчас спання мусять бути зачинені.

Наука доказала, що звичайна простуда спричинює часто багато інших недуг. Тому Джонс Гапкінс радить уникати звичайних простуд.

ЯК КОЛИСЬ ОСВІЧУВАЛИ МІСТА.

У минувшині, і то не дуже давній, не було так легко з освітлюванням міст. В часах, коли ще не знали нафти, в деяких містах уживали оливи. Оливні лямпи освічували вулиці дуже слабо, та для людей було добре тоді й таке освітлювання. Ще і в 17-му столітті більшість европейських столиць нічю була окутана найбільщою темрявою та були здані на одиноке світло, яке світило лище від часу до часу, себто місяць.

Коло 1660-го року в усіх европейських столицях на заході почався серед населення рух, щоби вулиці освітлювати оливними лямпами. Пізніше, при кінці 17-го століття, вже в Берліні, Парижі та Лондоні світилися перші нафтові лямпи. Щойно з початком 19-го століття стали світитися по вулицях ґазові лямпи і мешканці столиць вірили, що мають величаве вуличне освітлення.

РЄКА ЗАРОСТАЄ ТРАВОЮ.

Загребський часопис „Новості" приніс передовицю, присвячену пристані Рєка, яка саме відсвяткувала 10-ті роковини прилучення її до Італії. За тих десять літ із гарного цвітучого міста стала вбога пристань, що заростає травою. З багатого міста стало те, на що вказували югославські делеґації на конференціях і в меморіялах. Місто страшно знищене, населення зубожіло. Привіз до пристані виносить усього кілька процентів привозу з 1913. року. На місце Рєки прийшов Шушак, якого пристань завалена товарами. Хоч Мусолінія просили, не приїхав до Рєки на свято злуки з Італією. Італія прислала 20 вагонів муки для вбогих Рєчан.

СКІЛЬКИ Є КОНЕЙ У СВІТІ.

При обчислюванню коней у світі звичайно подають завелике число. Тимчасом це число не перевищає сто міліонів. У Росії (з азійською територією) є 31 міліонів коней, в Польщі 4 міл., Німеччині 3.5 міл., Франції 2.9 міл., Вел. Британії 1.2 міл., Югославії 1.1 міл., Румунії 1,8 міл., у всіх інших европейських державах разом 9. міл. Америка має коло 35 міл. Австралія 2.2 міл., Азія 5.6 міл. Африка 2.2 міл.

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН.

(183)

Засуджена на продаж в орієнтальну неволю! Вона не мала тут нікого, хто розумів би її мову або змилосердився над її тяжким положенням, тому й не диво, що Партиція Кенбі попала в розпуку. І тому вона думала собі: „Як усе вже пропаде, то я вжию...

...отруї, скритої в моїм перстені, котрий подарувала мені жінка магараджі. Смерть може бути менше безчесна, ніж те, що мене жде". Вона нераз думала про Роджера, дивуючися, чи йому вдалося вирватись із горіючого літака.

Вона вже його ніколи не побачить, а тепер знала, що вона його любила. Тимчасом каравана пустилася на горячу пустиню, борючися з горячими пісковими бурями, вдираючися з трудом на піскові горби. Сонце парило страшно.

Пісок був такий горячий, що його не можна було діткнутися. Нарешті вони дійшли до одної оази та розложилися табором. Патриція зсіла з верблюда та станула перед своїм паном, котрий головою покликав її до свого шатра. Як вона відступила назад від нього, він підняв у гору бич, щоби навчити її послуху.